

UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I HISTORISË DHE FILOLOGJISË
DEPARTAMENTI I ARKEOLOGJISË DHE TRASHËGIMISE KULTURORE

PROGRAMI I LËNDËS
Drejtimi : Arkeologji dhe Trashëgimi Kulturore

TITULLI I LËNDËS: ARKEOLOGJIA E PRE DHE PROTO HISTORISË

Pedagogu: Prof. Dr. Lorenc Bejko

Ngarkesa: 6 ECTS (45 leksione dhe 15 seminare)

Lloji i lëndës: disiplinë e formimit të përgjithshëm (bazë)

Programi i studimit: Bachelor

Viti/Semestri: III/I

EKSTRAKT

Kjo lëndë trajton problemet kryesore të evolucionit të njeriut, të teknologjisë së prodhimit të veglave të punës prej stralli dhe të adaptimit njerëzor ndaj kushteve natyrore të jetës. Diskutimi ndalet në mënyrë të detajuar në problemet e Paleopitit të ulët në një këndvështrim global si dhe në kushtet natyrore dhe gjetjet kryesore të ciklit të gjatë të evolucionit njerëzor. Paleoliti i mesëm dhe industritë kryesore litike: Levallois dhe Mousterian do të trajtohen me të gjitha rrethanat që bënë të mundur zhvillimin dhe përhapjen e tyre, duke përfshirë edhe territorin e sotëm të Shqipërisë. Me të njëjtën frymë do të diskutohen edhe problemet dhe teknologjitë e Paleolitit të lartë.

Një pjesë e rëndësishme e lëndës do tu kushtohet diskutimit të aspekteve sociale të të dhënave nga paleoliti në Europë. Do të fokusohen probleme të tilla si roli i individit, shoqërisë dhe rrjetit të komunikimeve njerëzore; ritmet lokale të zhvillimit të Paleolitit; shoqëria e Neandertalit; tranzicioni i rëndësishëm nga Paleoliti i mesëm në të lartë; si dhe një këndvështrim historik të shoqërive paleolitike në Europë.

TEMAT:

LEKSION 1. Hyrje, struktura dhe qëllimet.

LEKSION 2. Evolucionin njerëzor 1: format e hershme antropeide.

LEKSION 3. Evolucioni njerëzor 2: Homo Sapiens dhe kolonizimi global.

LEKSION 4. Teknologjia dhe traditat kulturore në Paleolitin e Ulët.

LEKSION 5. Mjedisi natyror dhe adaptimi njerëzor.

LEKSION 6. Individit, shoqëria dhe rrjeti i komunikimit njerëzor.

LEKSION 7. Grupet kulturore paleolitike në Europë.

LEKSION 8. Shoqëritë e hershme europiane: 500,000–300,000 vjet më parë.

LEKSION 9. Shoqëritë e Neandertalit: 300,000–60,000 vjet më parë.

LEKSION 10. Intensifikimi i jetës sociale: 60,000–21,000 vjet më parë.

LEKSION 11. Tranzicioni nga Paleoliti i mesëm në atë të vonë në Europë.

LEKSION 12. Mjedisi dhe adaptimi njerëzor në Paleolitin e lartë në Europë.

LEKSION 13. Grupet kulturore dhe format e komunikimit njerëzor në Paleolitin e lartë.

LEKSION 14. Një vështrim historik i shoqërive paleolitike.

LEKSION 15. Paleoliti dhe Mezoliti në Shqipëri.

FORMA E KONTROLLIT DHE VLERËSIMIT

FREKUENTIMI:

70% pranisë në seminare e domosdoshme.

15 % e notës përfundimtare nga prania dhe angazhimi gjatë kursit apo seminareve

KONTROLLI I VAZHDUESHËM:

Testi 1 i pjesshëm në javën e 6-të (10% e notës përfundimtare)

Testi 2 i pjesshëm në javën e 10-të (15% e notës përfundimtare)

25 % e notës përfundimtare.

DETYRA E KURSIT:

Detyrë kursi ose konspekt i një teksti apo autori ose ese nga 3- 5 faqe format A4, Times Nëë Roman, madhësia e shkrimit 12, hapësira mes rreshtave 1.5)

20 % e notës përfundimtare

KONTROLLI PËRFUNDIMTAR:

Një test përfundimtar në javën e 16-të të kursit pas kryerjes së 15 javëve të një semestri

40 % e notës përfundimtare

DETYRIMET E STUDENËVE PËR LËNDËN

Frekuentim i rregullt në leksione.

Frekuentim i detyruar në të paktën 70% të seminareve të lëndës.

Përgatitja e një ese-je nga 3-5 faqe format A4, Times New Roman, madhësia e shkrimit 12, hapësira mes rreshtave 1.5.

Pjesëmarrje në testet e pjesshme gjatë semestrit.

Testi (provimi) përfundimtar (i fundit të smestrit)

LITERATURA:

1. Allsworth-Jones, P. 1986 *The Szeletian and the transition from Middle to Upper Paleolithic in Central Europe*. Oxford, Clarendon Press.
2. Binford, L. 1972 "Contemporary model building: paradigms and the current state of Paleolithic research," në *Models in Archaeology*. D. Clarke (ed.): 109–166. London: Methuen.
3. Binford, L 1981 *Bones: ancient man and modern myths*. New York, Academic Press.
3. Bordes, F. 1968 *The old stona age*. London, Weidenfeld and Nicholson.
4. Gamble, C. 1986 *The Paleolithic settlement of Europe*. Cambridge, Cambridge University Press.
5. Gamble, C. 1999 *The Paleolithic Societies of Europe*. Cambridge, Cambridge University Press.
6. Isaac, G. 1989 *The archaeology of human origins: papers by Glynn Isaac edited by Barbara Isaac*. Cambridge, Cambridge University Press.
7. Kozłowski, J. 1986 "The Gravettian in central and eastern Europe," në *Advances in World Archaeology* 5: 131–200.
8. Korkuti, M. 1996 "Paleoliti në Shqipëri," në *Iliria* 1: 3–19.
9. Service, E. 1966 *The hunters*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.